

**Богдан Червак,
перший заступник голови Державного
комітету телебачення і радіомовлення
України**

Дякую! Я розпочну із того, з чого почав Іван Драч. Є один аспект, про який я мушу наголосити саме в цьому середовищі, бо в усіх виступах, які сьогодні тут звучали, він чомусь оминається, ніби він є опосередкований. Треба називати, на мою думку, речі своїми іменами, коли ми хочемо реалізувати будь-які освітньо-культурні чи інформаційні проекти, пов'язані із потребою так званої українізації Донецької і Луганської областей. Треба відверто сказати, що без силового звільнення

цих територій від російського агресора, від російських окупантів це зробити буде неможливо. Тому ключове і головне завдання, яке стоїть не тільки перед владою, а й перед суспільством, і в тому числі перед науковою інтелігенцією, — це підтримка української армії і Збройних сил України. І що б ми сьогодні не говорили, але згадаймо, що ще рік тому ми не мали армії. Рік минув — ми маємо армію, яка спинила в Донецькій і Луганській областях одну з найбільших збройних потуг у Європі. Проте це не означає, що ми вже забезпечили державний суверенітет і соборність України. Не треба плекати ніяких ілюзій, що шляхом освоєння так званого віртуального простору, шляхом спілкування із начебто неворожими нам співвітчизниками, які живуть на окупованих територіях, ми зможемо забезпечити суверенітет і незалежність України. Ми можемо її тільки відвоювати, ми можемо почуватися абсолютно спокійно тільки тоді, коли

українські прапори будуть в Донецьку і в Луганську; а 600 чи 700 км українського кордону буде контролюватися або Збройними силами України, або українськими прикордонниками. Про це треба говорити, тому що без цього нічого реалізувати ми не зможемо. Це один момент, який я хотів наголосити.

Другий момент: я не знаю, можливо, це не є тема цього Круглого столу, але і в цьому середовищі ми не повинні оминати тему Криму, бо ніколи не буде соборності української держави, поки ми не повернемо Крим, не звільнимо Крим від московських окупантів. Можливо, є сенс присвятити ще й другий Круглий стіл саме цій темі, тому що, знаєте, складається інколи враження, що ми змирилися із окупацією Криму, або всі сподівання на Бога, який нам допоможе. Але Бог допомагає тільки тим, які самі щось роблять. Це другий аспект.

Нарешті власне, те, про що ми всі говорили: про інформаційні війни і про те, чому так погано в інформаційному просторі. Панове, українсько-російська війна, яка триває на Донбасі, яка невідомо чим закінчиться і коли закінчиться — це війна ідентичностей. Росіяни дуже вмотивовані у цій війні, так само, як і ми. Про це не треба забувати. Чому росіяни воюють і так жорстоко воюють, вбиваючи нас. Бо вони свято переконані в тому, що вони

воюють не з українцями, а захищають українців від підступного Заходу, від НАТО, від Сполучених Штатів Америки. Росіяни і до цього часу вважають нас частиною свого народу: проте трохи не такого якогось, а такого, якого весь час треба або по голові гладити, або вбивати. І ось до тих пір, поки не закінчиться війна ідентичностей, коли росіяни зрозуміють, що ми інший народ, до того часу війна не буде завершена. Але що таке — питання ідентичностей? Та це, власне, і є питання сильної гуманітарної політики, в тому числі пов'язаної із різноманітними інформаційними технологіями. Тому, коли сьогодні політики багато говорять на тему революції (що її треба завершувати), то я тут бачу багато спекуляцій. Сьогодні слід говорити про необхідність культурної революції, культурної інвазії на Донбас, в Крим, бо не вигравши війну ідентичностей, яку нам нав'язала Росія (і російська влада, і російський народ, 90 % якого підтримує політику Путіна щодо України), не треба ніяких ілюзій плекати щодо відновлення миру. Цю війну ідентичностей треба вигравати, хоча це завдання складне. Я розумію, що це не можна зробити сьогодні. Ваші, колеги, міркування щодо цих проблем є важливі.

Сергій Тримбач: Чи я правильно Вас зрозумів, пане Червак, що Ви вважаєте, що ми можемо виграти війну тільки зброєю; а інформаційний простір, який ми віддали давно вже, влада і не збирається відвоювати і чимось заповнити? Як була пуста у цій сфері, так і залишиться? Яка зброя може допомогти, коли ми відвоюємо міста, а їх мешканці все одно дивитимуться в бік Москви?!

Ганна Скрипник: Колеги, дозвольте нагадати, що згідно з регламентом, у нас передбачено процедуру обговорення після всіх виступів. Я сподіваюся, що під час дискусії пан Червак дасть відповідь на Ваше, пане Тримбачу, запитання.